

STATENS UTDANNINGSKONTOR I ROGALAND

TILBAKEMELDING ETTER KOMMUNEBESØK I HÅ KOMMUNE 12. FEBRUAR 2002

Statens utdanningskontor i Rogaland var på kontakt- og tilsynsbesøk i Hå kommune 12. februar 2002. På programmet stod møte/samtalar med politisk og administrativ leiding i kommunen om skolen i Hå og om skolebasert vurdering og kvalitetsutvikling. Besøket var lagt til Varhaug ungdomsskule, og det var lagt til rette for samtalar/intervju med rektorane på Varhaug ungdomsskule og Høyland skule samt med lærarrepresentantar, foreldrerepresentantar og elevrepresentantar frå dei same skolane.

FRÅ SAMTALANE MED KOMMUNELEIINGA

Deltakarar: Ordførar Gunnar Siqveld, rådmann Lars Kolnes, hovudutvalsleiar Abraham Aarsland, skolesjef Olav Lindal, skoleinspektør Ragnvald Riis og spesialkonsulent Aud Irene Bjørløw.

Tema 1: Hå som forsøkskommune/ skoleutviklingskommune

Skoleadministrasjonen orienterte om start, framdrift, arbeidsmåtar og siktemål for det utviklingsarbeidet som har gått føre seg i fleire år i Hå-skolen. Grunnlagsdokumentet ”*Innhald og organisering av skulane i Hå frå 01.08.99*” har status som eit fellesdokument for grunnskolorne i Hå og trekkjer opp kva for felles prinsipp og rammer skolane i kommunen skal leggje til grunn for arbeidet med å utvikle gode skolar i samsvar med intensjonane i læreplanverket og opplæringslova. Kommunen har knytt til seg Høgskolen i Agder som evaluator for to av åra i forsøksperioden. Første delrapport, ”*Evaluering av forsøk i Hå kommune*”, ligg no føre.

Skolesjefen orienterte vidare om at det alt var arbeid i gang med nye planar for hausten 2002, og at det i desse er eit mål å få involvert foreldra og elevane meir. Når det gjeld foreldremedverknad, kom det fram at det er variasjonar mellom skolane og at skolekontoret som eit ledd i arbeidet med å involvere foreldra i større grad, til dømes samlar alle FAU-leiarane kvart halvår til informasjons- og drøftingsmøte. Det kom vidare fram at enkelte av skolane har gjennomført brukarundersøkingar blant foreldra, men at kommunenivået ikkje har gripe fatt i det som kom fram i desse. Skolesjefen understreka også betydninga av eit kontinuerleg samarbeid med organisasjonane.

Rådmannen var naturleg nok opptatt av den nye situasjonen i Hå: Skolesjef Lindal går av med pensjon samstundes som endringar i den politiske organiseringa kan få konsekvensar for administrasjonen. Bør kommunen streve etter ro og fred i skolen, eller skal ein halde fram med å stimulere til ”ide-sprudling” og ta vare på den utviklingskompetansen som er opparbeidd ?

Det er utdanningsdirektøren sitt råd at kommunen tar vare på den utviklingskompetansen som er opparbeidd, og er aktiv i utviklingsarbeidet. Utdanningsdirektøren registrerer at Hå sin modell om å stimulere dei skolane som vil gjere noko annleis, med tid og pengar til å utvikle og prøve ut ideane sine, har ført til utvikling. Ein vil også kunne stimulere skolane ved å gje dei auka sjølvråderett og vidare mandat på ulike område, men dette vil ikkje vere nok. Det er utdanningsdirektøren sitt syn at ein i tillegg må ha eit aktivt kommunalt nivå som kan setje krav, skape motivasjon, stimulere ekstra der det er nødvendig, samordne og leggje til rette m.v.

Etter utdanningsdirektøren si vurdering har det utviklings- og forsøksarbeidet som er gjort i Hå kommune, vore viktig, og det har sett spor, ikkje berre i Rogaland.

Utdanningsdirektøren har merka seg avtalen mellom Hå kommune og Høgskolen i Agder om evaluering av forsøksarbeidet.

Tema 2: Karakterstatistikk – til dels store avvik mellom standpunkt og eksamen:

Utdanningsdirektøren la fram fersk karakterstatistikk frå grunnskolen og peikte på at det for Hå sitt vedkomande er eit til dels stort avvik mellom standpunkt- og avgangsprøvekaraktarar. Han oppfordra kommunen til å bruke statistikken som grunnlag for drøftingar med skolane om kva årsakene til slikt avvik kan vere. Skolesjefen heldt her fram at ein alt var i gang med oppfølging overfor skolane på dette området. Han trekte vidare fram at resultatata faktisk viser at det er dei ungdomsskolane/arbeidslaga som driv mest framtidsetta, som har dei beste resultatata. Kommunen hadde også teoriar om kulturelle tilhøve i kommunen som gjer at berre om lag ¼ av elevane vel allmennfag og at ein uvanleg stor del av gutane tek yrkesfagleg utdanning.

Kommunen gjorde dessutan greie for at ein m.a. med hjelp av Senter for Leseforskning, skal utvikle og ta i bruk eit system for kartlegging, opplæring, dokumentasjon og vurdering av elevane sine språk-, lese-, skrive- og matematikkdugleikar og sosiale meistring. Det skal satsast på skolebiblioteka og på heving av lærarane sin kompetanse på desse områda.

Tema 3: Lærarsituasjonen i Hå:

Hå kommune har tradisjonelt slite for å få nok lærarar med godkjent utdanning. Statistikken viser at Hå er den av Jær-kommunane som slit mest. Skolesjefen kunne melde om ein gledeleg auke i søkjartala i år. Det mest gledelege, meinte han, er at det nå er fleire jærbyar som er søkjjarar til lærar- og førskolelærarstillingar i kommunen. Han gjorde elles greie for at Hå kommune har lærarar med godkjend utdanning i alle faste stillingar, men at gjennomsnittsalderen er låg og at ein mellom anna har mange fødselspermisjonar. Det har naturleg nok vore vanskeleg å finne vikarar med godkjend utdanning.

Skolesjefen var elles oppteken av at GSI-statistikken burde skilje mellom faste stillingar og vikarar for å gi eit korrekt bilete av situasjonen med lærardekninga i kommunane.

Tema 4 – Ressurssituasjonen for skolane i Hå:

Utdanningsdirektøren trekte fram at GSI-statistikken viser at timeressursane både til spesialundervisning og delingstimar utanom valfag går ned i Hå, og at det har vore ei gradvis utvikling i denne leia over fleire år. Rådmann og skolesjef stilte seg noko undrande til dette. Dei meinte at den reelle ressursituasjonen i Hå-skolen er uendra, og at det ikkje har vore reduksjonar korkje i timetalet eller i årsverk i grunnskolen. Situasjonen gir kommunen grunn til å sjå nærare på sine eigne rapporteringar i GSI-samanheng.

Når det gjeld spesialundervisning, får elevane tildelt det PP-tenesta tilrår. Det kjem derfor ingen klager på dette området frå Hå kommune. Utdanningsdirektøren stilte spørsmål ved at det ikkje ser ut til å vere born i Hå som krev eller får rett til spesialpedagogisk hjelp med heimel i § 5-7 i opplæringslova. Her gjorde skolesjefen greie for at kommunen bruker mykje

ressursar til styrking av barnehagane, slik at alle får dekt behova sine innafor barnehagelovgjevinga. Utdanningsdirektøren oppmodar kommunen til å vurdere lovforståinga på dette området, jf. m.a. skriv til kommunen frå utdanningskontoret, dagsett 22.04.02.

SKOLEBASERT VURDERING OG KVALITETSUTVIKLING:

For å få eit breiast mogleg inntrykk av arbeidet med skolebasert vurdering, samtalar vi ved besøket med representantar frå fire ulike grupper: rektorar, lærarar, elevar og foreldre. Føremålet er å finne ut om desse gruppene har den same oppfatninga av korleis arbeidet med skolebasert vurdering blir ivareteke i kommunen, og vi har derfor utforma spørsmål som er rimeleg like, til kvar av gruppene. Hovudfokus i samtalanene er kommunen og skolen sitt system og rutinar for skolebasert vurdering og kvalitetsutvikling.

Deltakarar:

Rektorar: Marianne Nordin Helvig, Høyland skule, og Stig Gunder Normann, Varhaug ungdomsskule. Leiar av PP-tenesta var sjuk og hadde meld forfall.

Lærarar: lærar og lagleiar Marit Moi frå Høyland skule, Gudrun Nord-Varhaug (tillitsvald) og Kathrine Sæbøe, lagleiar frå Varhaug ungdomsskule.

Foreldrerepresentantar: Birger Høyland og Maria Gudmestad frå FAU Høyland skule og Anne Langeland frå FAU Varhaug ungdomsskule.

Elevrepresentantar: Eldbjørg Lerbrekk (10. klasse) og Maybrit Skogsbø (9. klasse) frå Varhaug ungdomsskule og Mariann Nærland (4. klasse) frå Høyland skule.

Rutinar for skolebasert vurdering

Det går fram at det ligg føre skriftleggjorde rutinar for skolebasert vurdering, både på skole- og på kommunenivået. Kommunen har utarbeidd systemet, men stor lokal fridom gjer at det er variasjonar mellom skolane. PP-tenesta si rolle i den skolebaserte vurderinga synest å vere uklar.

Lærarane er usikre på om rutinane er skriftleggjorde i tilstrekkeleg grad. Det er til dømes ikkje skriftleggjorde rutinar for å sikre elevdeltaking i planlegging og vurdering av opplæringa på klassenivået, og heller ikkje for samarbeid med føresette på klassenivået.

Foreldra opplever at dei ikkje er tilstrekkeleg informerte om mål og rutinar for den skolebaserte vurderinga. Dei er også noko i tvil om det er samsvar mellom rutinar og praksis. Dei nemner til dømes at rutinane legg opp til deltaking frå elevar og foreldre, men dei sikrar ikkje at slik deltaking skjer på skolane. Elevane har ei klar oppfatning av at rektor er ansvarleg for arbeidet med skolebasert vurdering på skolenivået, men er usikre på kvar ansvaret ligg når det gjeld kommunenivået. Elevdeltakinga er etter deira meining for tilfeldig.

Det er utdanningskontoret sitt inntrykk etter samtalanene at det finst skriftleggjorde rutinar, men dei er ikkje heilskaplege i den grad at dei fyller intensjonane i forskrifta § 2-1. Kommunen har klare mål for arbeidet med skolebasert vurdering, men stor lokale fridom gjer at skolane i ulik grad har fått eit heilskapleg system på plass.

Reiskap for skolebasert vurdering

Skolane i Hå nyttar mellom anna årsplanar, årsmeldingar, brukarundersøkingar, diagnostiske prøver i lesing og matematikk, medarbeidersamtalar og elevsamtalar som reiskap i dette arbeidet. Det går likevel fram av samtalanene at desse reiskapane ikkje blir nytta systematisk.

Hovudinstrykket vårt er at rektorane meiner at desse reiskapane er tekne aktivt i bruk i eit systematisk vurderingsarbeid. Dei meiner til dømes at årsplanar og årsmeldingar blir nytta i

vurderingssamanheng. Dei held også fram grunnlagsdokumentet ”Innhald og organisering av skulane i Hå” og evalueringa av dette dokumentet som ein viktig reiskap. Lærarane er mindre sikre på at reiskapane er tekne aktivt og systematisk i bruk. Dei peikar på at brukarundersøkingar berre delvis blir sette inn i ein vurderingssamanheng, diagnostiske prøver i lesing og matematikk blir tilfeldig brukte, og dei har heller ikkje noko oppfatning av at medarbeidersamtalane er eit ledd i skolevurderingsarbeidet.

Foreldra held fram at årsmeldingane ikkje blir aktivt brukte i vurderingssamanheng og at diagnostiske prøver truleg er lite i bruk. Elevsamtalar er tekne systematisk i bruk, men i noko varierende grad. Ved ein skole har dei faktisk elevsamtalar anna kvar veke.

Elevane nemner at trinnmøte og elevkonferansar også er viktige reiskapar i vurderingsarbeidet, men dei meiner at elevkonferansen i Hå er lagt til feil tidspunkt.

Utdanningskontoret registrerer at skolane i Hå har teke i bruk fleire reiskapar i arbeidet med skolebasert vurdering, men at alt ikkje blir brukt like systematisk. Reiskapane er ikkje sette inn i ein overordna samanheng på ein slik måte at alle dei som deltek i arbeidet, har ei felles forståing av kva skolebasert vurdering inneber.

Skolebasert vurdering og kvalitetsutviklingsarbeid

Rektorane meiner at det er god samanheng mellom vurderingsarbeidet og kvalitetsutviklinga i skolane. Vidare er ansvarstilhøva klare og tydelege. Det er også deira meining at skolebasert vurdering og kvalitetsutvikling er på dagsordenen i relevante fora som rektormøte, personalmøte og medarbeidersamtalar. Dei meiner også at det er lagt godt til rette for erfaringsutveksling mellom skolane, men at slik utveksling mykje er opp til skolane sjølve. Lærarane er samde i at ansvarsforholda er tydelege, men dei har ikkje noko klart inntrykk av samanhengen mellom skolebasert vurdering og kvalitetsutviklingsarbeid, og dei meiner at desse emna ikkje systematisk er på dagsordenen i relevante fora.

Det går fram av samtalane at det er vanskeleg for foreldre og elevar å ha tilstrekkeleg innsyn på dette området til å kunne vurdere situasjonen.

Det er utdanningskontoret sitt syn at ansvarsforholda når det gjeld skolebasert vurdering og kvalitetsutviklingsarbeidet i Hå-skolen er klare, og at ansvaret er synleggjort for dei ulike samarbeidspartane.

KONKLUSJONAR OG AVSLUTTANDE MERKNADER

Det er inntrykket vårt frå samtalane og frå kontakt med kommunen elles at dei som er ansvarlege for kvalitetsutvikling i Hå-skolen, har eit sterkt og klart medvit om behovet for å satse på dette området og for at utviklingstiltak må forankrast i eit godt og grundig arbeid med skolebasert vurdering. Det er samstundes inntrykket vårt etter samtalane med representantar for elevar, foreldre og lærarar ved Høyland skule og Varhaug ungdomsskule, at kommunen berre er komen eit stykke på veg i arbeidet med skolebasert vurdering – det står enno att å få på plass skriftleggjorte rutinar som sikrar god og heilskapleg samanheng i arbeidet. Det synest som det framleis ligg ei stor utfordring i å få til eit system for skolebasert vurdering som er utforma slik at det utgjer hovudgrunnlaget for arbeidet med kvalitetsutvikling i skolen, og samstundes både sikrar god samanheng i arbeidet og gjev rom for lokal fridom for skolane.

Vi må sjølvstilt her ta atterhald om at inntrykka våre er baserte på samtalar med representantar for to av skolane i kommunen og at desse ikkje treng vere representative for alle skolane i Hå.

Utdanningsdirektøren er imponert over dei styringsdokumenta som er utvikla i kommunen og elles over den satsinga kommunen står for når det gjeld forsøks- og utviklingsarbeid innanfor heile grunnskolen.

Opplegget og gjennomføringa av besøket gav nyttig og god informasjon om utviklinga i skolesektoren. Statens utdanningskontor takkar Hå kommune og Varhaug ungdomsskule for eit godt tilrettelagt kontaktmøte.

Vi ønskjer lukke til med det vidare arbeidet.

Stavanger 02.08.02

Sølvi Ona Gjul
fung. utdanningsdirektør

Audun Gjerde